

DETEKTIV SAMEMU SEBI

Peter Svetina: *Skrivnost mlečne čokolade in druge detektivske zgodbe.* Ilustriral in opremil Damijan Stepančič. Založba Educy, Ljubljana, 2002, 80 strani

Knjiga, sestavljena iz desetih zgodb, je posvečena Piju i Piju, Naočniku in Očalniku, mojstru Elliottu O'Venu, Mavriciju Pikcu in drugim najslavnejšim detektivom vseh časov. Je druga knjiga za otroke Petra Svetine. Prva, z naslovom *O mrožku, ki si ni hotel striči nohtov*, je leta 1999 izšla pri Mladinski knjigi ter je pravzaprav knjižica z eno zgodbo. V njej nastopa mrožek, ki vztraja v svoji trmi, da si ne postrizže nohtov, in je za svojo zvestobo sebi na koncu tudi nagrajen: dobi delo kot glasbenik na kontrabasu. Prav trma in posluš za lasten občutek pa je tudi ena glavnih značajskih potez Lovrencija Pipa, detektiva, ki na hudomušen in samosvoj način reši deset nadvse zapletenih primerov.

Živi z babico, ki mu v težavah tudi pri-skoči na pomoč, puha pipo in z raznimi mešanicami tobaka neguje svoje misli, da mu služijo pri posebej zapletenih primerih, vozi se na skiroju, ko pa kaj pomembnega zasluti, izusti: »Babica, tukaj smrdi po cigaretah!«. Najrajši ima čokolado, mir za razmišljanje ter kak težaven primer. Najbolj pa se boji babičinega karanja, zobozdravnika in kuhanega korenja. Če ga primer ne poišče, vestno stika naokoli in ga najde sam. Nemalokrat se tako zgodi, da posten vzrok težav kar on sam ali pa njegove navade. Tako mnogokrat rešuje namišljene primere ali pa njegovi primeri segajo na domišljijsko področje. V prvi zgodbi išče ukradeni veter, v naslednji pa izginulo domačo nalogo, za katero se izkaže, da je bila napisana s peresom z nevidnim črnilom, ki ga je prav sam detektiv izgubil. Vedno je

na preži, nemalokrat opreza kar za sabo. Tako lahko na kratko opišem lik, ki ga je zgradil Peter Svetina.

Kot zvemo iz Spremne besede (napi-sala jo je Darka Tancer - Kajnih), je Peter Svetina mlad univerzitetni učitelj (sedaj je vodja Pionirske knjižnice v Ljubljani), ki se je v strokovni javnosti uveljavil s prispevki o slovenski knji-ževnosti, že nekaj časa pa ga v otroški periodiki srečujemo kot ustvarjalca mla-dinske književnosti. Vsekakor obvlada, česa se je lotil. Tu mislim predvsem na duhovite in zabavne opise likov, ki na-stopajo v zgodbah, ter na zgradbo zgodb na rekih ali besednih igrah. Slednje se tudi prepleta v dvogovorih, ki jih mojster Pip uporablja ob reševanju posamezne-ga primera. V svoje pripovedi Peter Svetina vpleta tudi predmete, dogodke ali like iz druge tovrstne mladinske in otroške književnosti, svojega Lovrencija Pipa tako postavlja v širši čas in prostor. Istočasno pa ga postavlja v sedanost in tukajšnjost, saj detektiv pridno prebira časopise, posluša radio in ob prostem času piše detektivski priročnik z na-slovom Detektiv in multiračunalnik. K zabavnosti in poučnosti teh detektiv-skih zgodb prispeva tudi že omenjena detektivova lastnost, da postane vzrok primera kar on sam oziroma njegov način dojemanja sveta. Kot poučnost pa naj izpostavim detektivovo značajsko lastnost, da ne jemlje samega sebe pre-resno. Vedno namreč dopušča možnost, da je v svoji zavzetosti in zavezanosti primeru šel predaleč. Tako dodobra iz-postavi samoposmeh, posredno pa smeši tudi književno zvrst, ki jo predstavlja. Menim, da je tudi to pomembna odlika obravnavanega dela.

Kot lahko sklepam iz prebranih dese-tih detektivski zgodb mojstra Lovrencija Pipa, te zgodbe niso edini primeri, ki jih

je rešil. Vztrajno stika dalje in pričakujem, da jih skozi umetelno pripoved Petra Svetine še mnogo pošlje željnemu

otroškemu, mladinskemu in tudi starejšemu občinstvu.

Andrej Lutman

REVIJA CHILDREN'S LITERATURE IN EDUCATION 2002

Marec 2002

Roderick McGillis je uporabil slikanico Chrisa Raschke *Arlene Sardine* (1998) kot iztočnico za svoja razmišljanja o moči marketinške ekonomije. *Arlene Sardine* pripoveduje o sardeli, ki si je tako želela postati sardina, da je za to žrtvovala svoje življenje in pristala lepo pakirana v konzervi. V današnjem času se mora mladostnik, ki še išče svojo identiteto, spopadati s prisilami in zahtevami tržnega gospodarstva, z vsiljevanjem določenih modelov. Mladinska književnost mu lahko zelo pomaga, saj branje spodbuja kritično mišljenje in s tem zmožnost individualnega odločanja.

Stephen Cockett poroča o projektu, ki ga je na Poljskem sponzoriral Britanski svet. Osem študentov dramskega oddelka Univerze v Exetru je ustvarilo »show poezije«. V tej 50-minutni predstavi so predstavili 12 pesmi v angleškem jeziku s pomočjo igre in plesa, ciljna publika so bili poljski otroci stari 9–12 let, pa tudi učitelji v mestih Torun, Krakow in okolici. Članek opisuje, kako so otroci brez velikega predznanja angleščine dojemali predstavo, pa tudi izkušnje, ki so jih pridobili angleški študenti.

Janis Dawson razmišlja, da sta si romana L. M. Montgomery *Anne of the Green Gables* in Kate Douglas Wiggin *Rebecca of Sunnybrook Farm* (romana sta prevedena tudi v slovenščino pod naslovoma *Ana z Zelene domačije* in *Rebeka*) vsebinsko v marsičem pod-

bna. Glavni junakinji obeh knjig sta deklici, ki ju je kruta usoda pognala od doma, zavetje sta našli pri neprijaznih starih devicah, njuno prilagajanje ni bilo lahko. Avtorica članka navaja veliko mnenj in ocen različnih kritikov predvsem o delu *Ana z Zelene domačije*, sprašuje se, kaj je v romanu resnično originalnega in kanadskega. Meni, da roman odlikuje neka posebna izpovedna moč, ki ga naredi boljšega od podobnih klišejskih zgodb.

Akiko Yamazaki pravi, da prevod literarnega dela nikoli ni samo avtomatičen proces, ob prevajanju nastaja veliko problemov prav zaradi srečanja dveh različnih jezikovnih in kulturnih sistemov. Težave se še povečajo, če gre za prevod mladinskega dela, saj otroci ne vedo veliko o kulturi, iz katere izhaja določen tekst. Posebno v nemških in angleških prevodih je zamenjava »originalnih« imen glavnih junakov z domačimi pogosta praksa. Avtorici eseja se zdi, da ta menjava ni potrebna in da kaže na pomanjkanje spoštovanja drugih kultur, mladi bralec pa je prikrajšan za spoznanje o kulturnih razlikah, ki delajo svet, v katerem živimo, zanimiv in pester.

Marla Harris v svojem eseju z naslovom *Puste hiše in skrita mesta* razmišlja o romanih, v katerih so glavni junaki otroci ali najstniki, ki živijo v urbanem okolju in ostanejo sami zaradi različnih vzrokov (vojna, revščina, epidemije, tehnološke katastrofe) in kako se organizirajo v skupine in skupnosti, ki jim pomenijo nadomestilo za dom,